

KUN OLEN

Anna-Maria Eilittä

POIS SA

ATENA

1.

Sunnuntaiaamuna me rakastelimme Turkan kanssa viimeisen kerran.

Minä heräsin ensin. Patterit olivat pienellä ja minun oli kylmä, sillä peitto oli osittain valunut yltäni. Ulkoa tuli lumen tuoksua, samanlaista kuin ensilumen aikaan. Sen tietää varmasti, vaikka sitä ei näe. Nyt talvi oli voimissaan ja valtavat nietokset kirkastivat maisemaa, minne vain sattui katseensa kääntämään. Seinäkello oli juuri lyönyt kuusi tai seitsemän kertaa. Turkka oli kääntynyt kyljelleen, ja hän lepäsi vierelläni niin kuin satoina muinakin aamuina. Painauduin hänen leveää selkäänsä vasten ja nostin toisen jalkani hänen ympärilleen. Hengitin tuttua ja rakasta tuoksua, ja sisälläni levisi yltäkyläinen onnen tunne. Sellainen onni on kuin lämmin, turvallinen koura, joka kupertuu sydämen ympärille tai suu, joka kuiskaa korvaan, että kaikki jatkuu näin, hyvänä, eikä mikään muutu koskaan.

Turkka heräsi kun kuljetin sormiani hänen käsivarttaan pitkin. Kohta hän kääntyi puoleeni ja suuteli kaulaani. Pian kaikki sujui niin kuin satoja kertoja ennenkin,

mutta tuttuudesta huolimatta tunsin edelleen huvittavaa ilkkurisuutta ja voitonriemua, kun ratsastin hänen päälään ja lopulta heittäydyin selälleni Turkan vaatiessa jatkoa. Loppu sujui kuin tärkeimmän, puhkisoitetun nuotivihkon mukaan. Ei mennyt aikaakaan, kun olimme jo liukuneet takaisin uneen.

Nyt makaan kumilenkki varpaassani ruumiinavauspöydällä. Unelmat, joita minulla vielä hetki sitten oli, lentävät päättäväisesti silmäkantamattomiin kuin lapsen innokkaista käsistä livennyt ilmapallo. Viimeiset sanat on lausuttu, äänenpainot olivat kuin tavallisena arkipäivänä, ja sitten – kaikki onkin jo ohi ja mietin tässä, mitä mähdoon sanoa rakkailleni erotessamme. Lausuinko jotakin erityistä, merkityksellistä, jonka he jälkeenpäin saattaisivat tulkita jäähyväissanoiksi? Vai sanoinko jotain, mitä kaduin hetken päästä ja mitä aioin pyytää illalla anteeksi?

Minusta tuntuu kuin istuisin leuka puudutettuna hammaslääkärin tuolissa, vaikka tältä pöydältä on vielä hankalampi livistää kuin hammaslääkärin otteesta. Toisaalta minulla ei ole mitään syytä lähteä. Minua ei odoteta enää missään vaan päinvastoin tapaamiseni saattaisi olla monelle ytimiä myöten järkyttävä kokemus ja aiheuttaa traumperäisen stressireaktion, vaatia akuuttia hoitoa ja puistattaa vielä kuukausienkin jälkeen.

En tarkkaile itseäni ylailmoista niin kuin olen kuullut rajalta palanneiden kertoneen. Ehkä en ole edes palaamassa mistään, vaan makaan vain tällä pöydällä ja tässä hetkessä, tutkittavana. En tosin pidä olostani. Mahalaukun ja

muiden sisäelimiä tonkiminen vielä menettelee, mutta sydämen kohdalla en halua ajatella mitään. Hädin tuskin edes tiedän, missä se sijaitsee. Muistelen, miten joskus luulin, että sydän ja sielu olivat kytköksissä toisiinsa, mutta muutama vuosi sitten aloin sijoittaa sielun jonnekin aivojen tuntumaan.

En ole järin kauhuissani, vaan otan tilanteen niin luonnollisesti kuin vain voi asian, jonka kohtaa ensimmäistä kertaa eläessään – tai kuoltuaan. Vaikka olen ollut aika utelias kuoleman ja tuonpuoleisen suhteen, ihan tätä en osannut odottaa.

Ruumiinavauksessa tuntuu olevan sama juoni kuin hammaslääkärillä: Tiedän, että sisuksissani tapahtuu kaikesta, heidän työkalunsa kaapivat ja tunnustelevat minua perin pohjin. Tunnen jonkinlaista liikettä, instrumentit kilisevät ja kolisevat – raastavatkin. Äänistä päätellen tulee paha jälkeä, vaikka tässä vaiheessa sillä ei ole enää merkitystä. Lapsena ajattelin, etten halua tulla kuoltuani tuhkaiksi. Ajatus oli painajaismainen, pahempi kuin itse kuolema, jos se nyt oli paha ensinkään. Halusin käyttää käsiäni, jalkojani ja sydäntäni vielä taivaassakin. Mutta kun minulle selvisi, että madot olivat toinen vaihtoehto, aloin empiä. Madoilla kuluisi tehtävään merkittävästi pidempi tovi, ja myöhemmin opin, että tuhkaus oli ekologisempaa.

Murehdin siinä maassani kirjaston kirjoja, ensimmäinen myöhästymismuistutus tuli jo päiviä sitten. Vaikka voisin uusia lainat muutamalla napinpainalluksella netissä, otan mieluummin muistutuksen ja palautan kirjat myöhässä ilmoittaen kirjaston tiskillä, että minulla on myö-

hästymismaksuja. Olen kuin kolttosia tehnyt lapsi, joka haluaa jäädä kiinni ja paljastaa itsensä. Tunnen kirjaston virkailijoita kohtaan hämmentävää kunnioitusta. Vaattomista olemuksistaan huolimatta he ovat arvokkaita kuin englantilaisten salapoliisisarjojen kartanonrouvat mahtavissa saleissaan ja laajoilla tiluksillaan, likviditeetti minimissä, silti arvonsa tuntevina, ryhti suorassa, leuka pystyssä.

Suren myös sitä, että heitin käytetyt alusvaatteet kylpyhuoneen lattialle aamulla, samoin kuin jätin hujan hajan meikkivoidepurnukkani ja muut tykötarpeet, joita tunnen nykyisin tarvitsevani yhä enemmän, aivan kuin ne olisivat hengissä pysymisen kannalta välttämättömiä.

Mutta sellainen minä olen: jos tiedän aamulla palaavani ensimmäisenä kotiin, jätän sekasotkun valloilleen ja siivoan jälkeni vasta iltapäivällä. Vaikka mietin päivittäin mitä ihmeellisimpiä maailmankaikkeudellisia asioita ja väittelen nuoruuden ylemmyydessä hoippuvien ihmisten kanssa väsyksiin saakka, on sitä harvoin miettinyt, millaisen sotkun jättää aamulla jälkeensä, jos sattuu kuolemaan kauppareissullaan.

Lähdän liikkeelle viime tipassa. Olen toivoton myöhästelijä, perillä viime hetkellä tai vain sen verran myöhässä, että harva viitsii siitä huomauttaa. Saavun paikalle hikisenä ja posket punaisina ja niin paljon häveten, että jokaiselle käy kyllä selväksi, että olen piinallisen tietoinen ajankäytöstäni. Sonja, rakkain ystäväni, sanoi että myöhästyminen luo minulle turvallisuudentunnetta epämiellyttävyydestään huolimatta, ja itsekin tiedostan ongelman,

mutta en kykene taittamaan sen niskoja nurin, en edes nakerkertamaan sen perustuksia, vaikka olen kärsinyt siitä lähes koko elämäni, siitä saakka kun muutimme lapsuudessani koulun viereen ja lähdin kouluun aina viime hetkellä ja myöhästyin vähintään kerran viikossa. Jos joskus nykyäänkin huomaan olevani lähdössä ajoissa sovittuun tapauttamiseen tai töihin, keksin kyllä jotain tähdellistä tekemistä, jotta saan kokea kiireen nousemisen piinan: tykytyksen otsalohkossa, avainten etsimisen, keittolevyjen ja kahvinkeittimen tarkistamisen. Tämän kummempaa jännitystä en kaipaa elämäni.

Harva uskoisi, että olen tällainen. Olemukseni on nimittäin äärimmäisen vakuuttava. Näytän pankkivirkailijalta tai kirjanpitäjältä, pedantilta perheenäidiltä. Ulkomuotoni on siisti, suittu ja ripauksen kuivakka. Kun olen parhaimmillani, näytän juristilta. Nuorena olin mestari saamaan työpaikan kuin työpaikan vakuuttamalla työnantajat ahkeruudestani ja sääntillisyydestäni. Voi vain kuvitella, mitä siitä seurasi. Onneksi nuoruuden työsuhteet kestivät lähtökohtaisestikin vain muutaman kuukauden. Olen siis haaveilijoiden haaveilija ja sekasorron mestari kirjanpitäjän kaapuun verhottuna, ja on yhdenlainen tragedia sekin, että ihmisen ulkomuoto kertoo hänestä jotain ihan muuta kuin hän on.

Ja nyt olen kaiken lisäksi kuollut.

Osaakohan patologi apulaisineen arvella elimistäni, että olen kärsinyt myöhästymisen pelon aiheuttamista adrenaliinipaukuista koko elämäni? Että olen valmistautunut katastrofiin pienestä tytöstä saakka?

Aina jokin oli kesken ja on yhä.

Ihmisillä on syynsä suojella toisiaan, miettii Ilona, 45, kuollut.

Ilona on perheenäiti, vaimo ja äidinkielenopettaja, joka joutuu suojatiellä auton töytäisemäksi, lyö päänsä katukiveykseen ja kuolee. Itse tapahtumasta hän ei muista paljonkaan, mutta muistikuvat ruumiinavauspöydältä lähtien ovat hämmentävän kirkkaat.

Ilonan tie vie ruumishuoneelta öiseen kaupunkiin ja sieltä kotiin rakkaiden luo. Istuessaan kotisohvalla tai seistessään vanhempiansa eteisessä Ilona miettii, miksi hän ei pääse eteenpäin. Jäikö jotakin kesken? Eikö häntä ja hänen läheisiään erottanutkaan kuolema vaan elämä?

